

A Fővárosi Ítéletábra a ... Ügyvédi Iroda által képviselt felperes neve(felperes címe) felperesnek, dr. ... ügyvéd által képviselt alperes nevealperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2014. május 30. napján kelt 27.G.42.505/2013/18. számú ítélete ellen az alperes részéről 19. sorszámon, a felperes részéről 20. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán indult másodfokú eljárásban meghozta az alábbi

ítéletet:

A Fővárosi Ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét nem fellebbezett részében nem érinti, a perköltség viselésére vonatkozóan részben és akként változtatja meg, hogy az alperest felperes felé terhelő elsőfokú perköltséget 250.000 (Kettőszázötvenezer) forint + áfa összegre leszállítja; a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítása tekintetében – a viszontkereseti perköltség viselésére is kiterjedően – hatályon kívül helyezi és ezen jogkövetkezmény levonására irányuló viszontkereset körében a pert megszünteti; megállapítja, hogy a viszontkeresettel felmerült költségeiket a felek maguk viselik, az alperes által lerótt 15.000 (Tizenötezer) forint viszontkereseti illetéket, valamint a felperes által le nem rótt 48.000 (Negyvennyolcezer) forint jogorvoslati illetéket az állam viseli.

Megállapítja a Fővárosi Ítéletábra, hogy az alperes fellebbezése folytán felmerült másodfokú perköltségüket a felek maguk viselik.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Felperes módosított keresetében elsődlegesen az alperessel 2007. június 27. napján megkötött „...” elnevezésű kölcsönszerződés érvénytelenségének a megállapítását kérte az 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 213. § (1) bekezdés a), b), c), d) és e) pontja alapján, a c) pont körében hivatkozva arra, hogy a szerződés nem tartalmazza a deviza eladási és vételi árfolyam különbözeteként felmerülő költséget.

Másodlagosan az 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 209/A. § (2) bekezdésére és a 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet 2.d. pontjára alapítva kérte a kölcsönszerződés 4.1., 4.2., 5.2., 6.4., 6.5. pontja tisztességtelenségének a megállapítását.

Alperes módosított érdemi ellenkérelmében elismerte, hogy a perbeli kölcsönszerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjába ütközik, mert nem tartalmazza az árfolyamrést, ezt meghaladóan – vitatva, hogy egyéb érvénytelenségi, tisztességtelenségi ok fennállna – a kereset elutasítását kérte; viszontkeresetét terjesztett elő, elsődlegesen a Ptk. 237. § (2) bekezdése alkalmazásával a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítását kérve akként, hogy a kölcsönszerződés részét képező deviza vételi- és eladási árfolyam közötti eltérést, mint költséget az eltérés szerződéskötéskori arányában, 1,46%-ban határozza meg a bíróság, másodlagosan az érvényessé nyilvánítást

jogszabályváltozás, az üzletszabályzat és egyedi szerződésmódosítás folytán kérte érvényessé nyilvánítani.

Az elsőfokú bíróság 2014. május 30. napján kelt 27.G.42.505/2013/18. számú ítéletével megállapította, hogy a peres felek által 2007. június 27. napján ... számon megkötött kölcsönszerződés semmis. A szerződést érvényessé nyilvánította akként, hogy megállapította, hogy a szerződés részét képező deviza vételi- és eladási árfolyam közötti eltérés mint költség 1,46%. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 571.500 forint perköltséget, valamint az államnak külön felhívásra 900.000 forint feljegyzett eljárási illetéket.

Határozata indoklásában kifejtette, a perben nem volt vitás, hogy a peres felek fogyasztási kölcsönszerződést kötöttek, alperes módosított ellenkérelmében elismerte a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontján alapuló semmisségét az árfolyamrés összege feltüntetésének az elmaradása miatt, ezért nem kellett állást foglalni az árfolyamrés kérdésében, a felek egyező nyilatkozata alapján a szerződés semmissége megállapításának volt helye. Nem osztotta a további semmisségi okok fennálltát, és az elsődleges keresetnek helyt adás folytán a másodlagos kereseti kérelem vizsgálatára nem tért át.

A vizontkereset körében kifejtette, alperes elismerte a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontján alapuló semmisségét, így nem volt akadálya a vizontkereset előterjesztésének, az elismerésnek nem kellett valamennyi érvénytelenségi okra kiterjednie. A Kúria 6/2013. számú Polgári jogegységi határozatában foglaltakra figyelemmel arra vont le következtetést, hogy az érvénytelenség oka kiküszöbölhető, az árfolyam különbözet szerződéskötéskori értéke a szerződésben feltüntethető.

Az elsőfokú bíróság a perköltségről a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján határozott, kifejtve, hogy a kereseti pertárgy 15.000.000 forintos értékéhez kapcsolódóan az alperes köteles a felperesnek a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a), b) pontja alapján 650.000 forint ügyvédi munkadíjat megfizetni, melyet csökkenteni kellett a megalapozott vizontkereset alapján az alperesi képviselőt az ezen rendelet 3. § (3) bekezdése szerint megillető 50.000 forint + áfa jogi képviseleti munkadíj, valamint a vizontkereseti illeték összegével. A feljegyzett kereseti illeték viseléséről a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése figyelembevételével döntött.

Az ítélet ellen mindkét peres fél fellebbezést terjesztett elő.

Felperes fellebbezéssel a vizontkeresetnek helyt adó rendelkezést támadta, elsődlegesen a vizontkereset elutasítását, másodlagosan a vizontkereset körében új eljárás és határozathozatal elrendelését kérte.

A vizontkeresettel elsődlegesen kért érvényessé nyilvánítást vitatta – a Hpt. 213. § (1) bekezdés c), d) és e) pontja szerinti érvénytelenségi ok fennálltára vonatkozó érvelése fenntartása mellett –, kifejtette azon álláspontját, hogy a 2014. évi XXXVIII. törvény (DH1. tv.) 3. § (1) bekezdése semmissé nyilvánította az árfolyamrés alkalmazására lehetőséget adó szerződéses kikötést a fogyasztói szerződésekben, és mivel az eltérő típusú árfolyamok alkalmazása nem keletkeztet az adós számára fizetési kötelezettséget, nem eredményez semmisséget, ha az árfolyamrés alkalmazásából eredő költség nem szerepel a szerződésben. A DH1. tv. 3. § (1) bekezdése megszüntette az elsőfokú bíróság által megállapított érvénytelenségi okot, utóbbi fennállása nélkül pedig nincs jogi lehetőség az érvénytelenség jogkövetkezményének az alkalmazására.

Alperes az elsőfokú ítélet perköltségre vonatkozó rendelkezése részbeni és akkénti megváltoztatását kérte, hogy mindegyik fél viselje a saját költségét, továbbá a feljegyzett illetéket egyenlő arányban fizessék meg. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a perköltségről a Pp. 81. § (1) bekezdése figyelmen kívül hagyásával döntött, nem értékelte, hogy felperes az elsődleges kereseti kérelme vonatkozásában is csupán részlegesen lett pernyertes, mert a Hpt. 213. § (1) bekezdés a), b), d) és e)

pontjára alapított semmisségi okra hivatkozása alaptalannak bizonyult. A Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjára alapított semmisségi kereset pedig azért vezetett eredményre, mert az alperes e körben elismerésben volt, mely felveti a Pp. 80. § (1) bekezdésének és a 8. § (5) bekezdésének az alkalmazását, továbbá megállapítható, hogy nem a felperes jogi képviselője által kifejtett tevékenység, hanem az alperes jogelismerése vezetett felperes részleges pernyertességére. Hivatkozott arra is, hogy a felperesi képviselő által elvégzett tevékenységhez mérten is aránytalan a megítélt képviseleti munkadíj összege, figyelemmel arra, hogy az eljárás során összesen négy beadványt szerkesztett silány kivitelben, a jogi képviselő által többször alkalmazott mintákkal szó szerint megegyező tartalommal, továbbá a megtartott tárgyalásokon többször nem jelent meg. Alperes jogi képviselője a per során öt beadványt szerkesztett, a határnapok mindegyikén megjelent, továbbá alperes a viszontkeresete vonatkozásában pernyertes lett, így a perköltség körében hozott döntés megalapozatlan és jogszabálysértő.

Alperes fellebbezési ellenkérelmében kifejtette, hogy az elsőfokú ítéletet követően meghozott 2/2014. Polgári jogegységi határozat III. pontja tisztességtelennek minősítette a külön nemű árfolyam alkalmazását, tisztességtelen szerződési rendelkezés feltüntetésének az elmaradása pedig nem eredményez jogszabályba ütközést. A tisztességtelenséget a feleknek ki kellett küszöbölniük, melyre a DH1. tv. és a 2014. évi XL. törvény (DH2. tv.) alapján megejtett elszámolással sor került. Az elsőfokú bíróság ítélete bár megállapította a szerződés érvénytelenségét, de azt érvényessé nyilvánította, így alperes köteles volt elszámolást készíteni, ezen kötelezettségének eleget tett, elvégezte a forintosítást is. Az érvényessé nyilvánítással a perbeli szerződés a megkötésének időpontjára visszamenőleges hatállyal érvényes, így az az ahhoz kapcsolódó jogcselekmények – az elszámolás és a forintosítás – érvényesek és hatályosak.

Felperes fellebbezési ellenkérelmében kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság határozata a kölcsönszerződés érvénytelenségét megállapító rendelkezése tekintetében jogerős, a másodfokú bíróság kizárólag a kölcsönszerződést érvényessé nyilvánító és az elsőfokú perköltség viselésére vonatkozó rendelkezést bírálhatja felül. A perköltség körében hozott döntés nem jogszabálysértő, felperesnek csak egyetlen, a kölcsönszerződés érvénytelenségére vonatkozó elsődleges kereseti kérelme volt, a több érvénytelenségi ok egyidejű megjelölése nem eredményezett tényleges, valós keresethalmazatot, egy érvénytelenségi ok az elsődleges keresetnek helyt adást eredményezett. Felperes ezáltal az elsődleges keresete tekintetében teljes egészében pernyertes, alperes viszont a viszontkereset tekintetében pereszes, alaptalan tehát az alperesi fellebbezési érvelés a Pp. 81. § (1) bekezdésében foglaltak alkalmazásának a szükségességére.

Az iratok jogorvoslati elbírálásra történő felterjesztését követően a Fővárosi Ítéltábla 2014. augusztus 1. napján kelt 10.Gf.40.377/2014/2. számú végzésével a peres eljárást hivatalból felfüggesztette a DH1. tv. 16. §-ában említett külön törvényben meghatározott intézkedésig, de legkésőbb 2014. december 31. napjáig.

Alperes bejelentette, hogy felperes részére az elszámolást megküldte, azzal szemben felperes panasszal élt, utóbbi elutasítását követően nincs tudomása arról, hogy a Pénzügyi Békéltető Testület eljárását kezdeményezte volna, mindezért az elszámolás a DH2. tv. 38. § (6) bekezdése alapján felülvizsgálnak minősül.

Alperes a jogorvoslati tárgyaláson akként nyilatkozott, hogy nem tartja fenn a fellebbezését az állam felé illetékfizetésre kötelező ítéleti rendelkezéssel szemben, ugyanakkor kéri a kereseti illeték 10%-ra történő mérséklését az elismerésére tekintettel – egyébként hivatalból is – alkalmazandó 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 58. § (1) bekezdés c) pontja alapján.

A Fővárosi Ítéltábla a jogorvoslati eljárás során nem érintette a kölcsönszerződés érvénytelenségét megállapító ítéleti rendelkezés megalapozottságát, figyelemmel arra, hogy az elsőfokú bíróság határozata e körben – fellebbezés hiányában – a Pp. 228. § (4) bekezdése alapján jogerőre emelkedett.

A Pp. 253. § (3) bekezdése értelmében a le nem rótt kereseti illetékre vonatkozó és a fellebbezések korlátai között a felperesi fellebbezéssel érintett, a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítására vonatkozó, valamint az alperesi fellebbezéssel érintett, az alperest a felperes felé perköltségre kötelező ítéleti rendelkezések vizsgálatára nyílt mód.

Felperes fellebbezésének az érdemi felülbírálata az alábbiakra figyelemmel kizárt; alperes fellebbezése kisebb részben megalapozott.

Függetlenül attól, hogy a perbeli kölcsönszerződés semmisségének elsőfokú ítéleti megállapítása – fellebbezés hiányában a fent kifejtettek szerint – jogerős rendelkezésként a Pp. 229. § (1) bekezdése értelmében nem vitatható, annak vizsgálata nem képezheti a másodfokú eljárás tárgyát, a fellebbezések elbírálásához, különösen a felperesi fellebbezéssel vitássá tett érvényessé nyilvánításhoz kapcsolódóan nem mellőzhető a kölcsönszerződés jogi megítélését érintő alábbi, az elsőfokú ítélet meghozatalát követően bekövetkezett releváns körülmények rögzítése.

2014. július 18-án kihirdetésre került a 2014. évi XXXVIII. törvény (DH1. tv.), melynek 3. § (1) bekezdése szerint semmis a fogyasztói kölcsönszerződésben – az egyedileg megtárgyalt szerződési feltétel kivételével – az a kikötés, amely szerint a pénzügyi intézmény a kölcsön-, illetve a lízingtárgy megvásárlásához nyújtott finanszírozási összeg folyósítására a vételi, a tartozás törlesztésére pedig az eladási vagy egyébként a folyósításkor meghatározott árfolyamtól eltérő típusú árfolyam alkalmazását rendeli.

A fenti semmis kikötés alkalmazásának a jogkövetkezménye a 2014. évi XL. törvény (DH2. tv.) 6. § (1) bekezdésével a pénzügyi intézményre telepített, az ezen törvényben rögzített elvek szerinti elszámolási kötelezettség, melynek eredményeként készült elszámolás felülvizsgálata a pénzügyi intézménynél kezdeményezhető külön eljárásra utalt, mely eljárás során kizárólag a Pénzügyi Békéltető Testület határozata elleni jogorvoslat tartozik bírósági útra, nemperes eljárás keretében. A DH2. tv. 29. §-a szerint a Pénzügyi Békéltető Testület előtti eljárásban és a 23. § (1) bekezdés alapján lefolytatott nemperes eljárásban hozott jogerős, az elszámolás tárgyában született határozat más polgári eljárásban nem vitatható. Amennyiben a fogyasztó nem élt panasszal a banki elszámolással szemben, és nem használta ki a DH2. tv. által biztosított jogorvoslati lehetőséget, az nyilvánvalóan azonos eredménnyel jár, mintha az elszámolás tárgyában a Pénzügyi Békéltető Testület, illetve a határozata megváltoztatására irányuló nemperes eljárásban a járásbíróság járt volna el, a 18. § (5) bekezdése értelmében ugyanis, ha az (1)-(4) bekezdésben foglaltak szerint a panasz előterjesztésére nem került sor, úgy kell tekinteni, hogy az elszámolásban foglaltakat a fogyasztó elfogadja, ezt követően elszámolás nem vitatható.

Jelen ügyben – nem vitatottan – a DH2. tv. 38. § (6) bekezdése szerinti felülvizsgált elszámolás rendelkezésre áll.

Abból, hogy egyrészt az eltérő vételi és eladási árfolyamok alkalmazásából adódó árfolyamrés semmissége a törvény erejénél fogva beállt, másrészt ezen semmisség jogkövetkezményeinek a levonása törvényileg szabályozott, arra a DH2. tv. rendelkezéseivel előírt és lefolytatandó elszámolás keretében kellett, hogy sor kerüljön, nyilvánvaló, hogy sem a DH1. tv. 3. § (1) bekezdése alapján semmis kikötés érvénytelenségének a megállapítása, sem annak bármely jogkövetkezménye

– így értelemszerűen a DH2. tv. szerinti, vagy attól akár eltérő jogkövetkezmény – levonása közvetlenül a bíróság előtt perben nem érvényesíthető, ezen igények a DH1. tv. alapján elrendelt felfüggesztést követően folytatódó eljárásban sem keresettel, sem viszontkeresettel nem képezhetik peres eljárás tárgyát, e körben érdemi döntés (ítélet) nem hozható (BDT2016.3452.).

A Fővárosi Ítéltábla ezért a fent kifejtett indokok alapján az érvényessé nyilvánítás iránti viszontkereset vonatkozásában – figyelemmel arra, hogy bírói úton nem érvényesíthető követelés – a per megszüntetéséről és az elsőfokú bíróság ítéletének e körbeni hatályon kívül helyezéséről rendelkezett a Pp. 251. § (1) bekezdése szerint, utalva a Pp. 157. § a) pontjára, valamint a Pp. 130. § (1) bekezdés f) pontjában foglaltakra.

Az ezen permegszüntetéshez kapcsolódó perköltségviselés a DH2. tv. 39-40. §-ai megfelelő alkalmazásával rendezhető akként, hogy a felperes által illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt 48.000 forint jogorvoslati illetéket, valamint az alperes által 15.000 forint illetékbélyegben megfizetett viszontkereseti illetéket az állam viseli, az ezen túlmenő költségeiket a felek maguk viselik.

A DH2. tv. 40. § (4) bekezdése értelmében a megfizetett illeték visszatérítésének hivatalból van helye, ezért a Fővárosi Ítéltábla a viszontkereseti illeték visszatérítése céljából hivatalból lefolytatandó adóhatósági eljárás érdekében határozata egy kiadmányát – az elsőfokú bíróság útján – megküldi az illetékes adóhatóságnak.

A kölcsönszerződés érvénytelenségének jogkövetkezménye levonására, a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítására irányuló viszontkereset tárgyában történő permegszüntetés folytán a viszontkeresethez kapcsolódóan nincs pernyertességet vagy pervesztességet eredményező érdemi döntés, ezért az alperesi fellebbezéssel vitatott, az elsőfokú perköltség viselésére vonatkozó ítéleti rendelkezés annak figyelembevételével volt felülbírálandó, hogy a jogvita az elsődleges kereset tekintetében helyt adással zárult le, felperes tehát teljes egészében pernyertesnek minősül, így költségei megfizetésére pervesztes félként az alperest kell kötelezni a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján.

Ezen főszabálytól eltérő perköltségviselésre a fellebbezésben előadottak nem adtak alapot, egyetértett a Fővárosi Ítéltábla a felperes fellebbezési ellenkérelmében kifejtett azon álláspontjával, hogy az elsődleges kereset körében több érvénytelenségi ok megjelölése nem eredményezett valós tárgyi keresethalmazatot, egyetlen érvénytelenségi ok fennállta a keresetnek helyt adást eredményezett, az ezt meghaladó egyéb okok el nem fogadása nem értékelhető a terhére pervesztességgént.

Az alperesi fellebbezésben állított elismerés vonatkozásában pedig rámutat a Fővárosi Ítéltábla arra, hogy az elismerésnek azonnalinak és feltétel nélkülinek kell lennie, annak az első tárgyaláson kell megtörténnie. Kétségtelen, hogy a 2013. december 5-én beérkezett keresetváltoztatást követő 2014. február 14-i tárgyaláson az alperes elismerte a szerződés érvénytelenségét a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjára alapítottan, ezen nyilatkozata azonban csak akkor lenne értékelhető a vele szemben támasztott jogot egészében elismerő rendelkező cselekménynek, ha az teljes azonosságot mutatna az elsődleges keresettel. Felperes viszont elsődleges keresetében jogkövetkezmény alkalmazása nélkül csak az érvénytelenség megállapítását kérte, alperes az elismeréssel egyidejűleg ugyanakkor a felperes által ellenzett érvényessé nyilvánítást is szükségesnek tartva viszontkereseti kérelmet terjesztett elő. Ebből következően a keresettel kért megállapítás helyénvalóságát önmagában, az érvénytelenség jogkövetkezményének ítéleti levonása nélkül nyilvánvalóan nem kívánta elismerni, ez ellen ható körülmény az érvényessé nyilvánítás iránti viszontkereseti kérelem előterjesztése. Mindezt a Pp. 80. § (1) bekezdése alkalmazásának szükségességére vonatkozó fellebbezési érvelés nem foghatott helyt, és ugyanezen indok alapján nem találta alkalmazhatónak a Fővárosi Ítéltábla az Itv. 58. § (1) bekezdés c) pontjában foglaltakat sem.

A Pp. 78. § (1) bekezdése alapján telepítendő perköltségnek részét képezte a Pp. 75. § (1) bekezdése alapján a kereseti illeték, valamint a Pp. 75. § (2) bekezdése alapján a felperest képviselő jogi képviselő munkadíja.

Az elsőfokú bíróság a felperes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt 900.000 forint kereseti illeték egészének megfizetésére – a fent kifejtettek szerint – helytállóan kötelezte az alperest a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése megfelelő alkalmazásával, az alperesi fellebbezésben kért illetékmérséklésre nincs lehetőség.

Ugyanakkor alperes fellebbezése annyiban helytálló, hogy a teljes pernyertességhez igazodóan is eltúlzott a felperest képviselő ügyvéd munkadíjának meghatározása a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) és b) pontja alapulvételével a maximális 650.000 forint + áfa összegben, figyelemmel arra, hogy a jogi képviselési munka négy beadvány elkészítésére és egy tárgyaláson történő megjelenésre korlátozódott, továbbá a jogi képviselő a jelenlegivel azonosságot mutató több ügyben is eljáró ügyvéd, mely a felkészülés és a nyilatkozattétel tekintetében is – a ténybeli és jogi azonosság miatt – időnyeréssel jár, ezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (6) bekezdés alkalmazásával az ügyvédi munkadíjat 250.000 forint + áfa összegre mérsékelte.

Mindezért a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét – annak nem fellebbezett részét nem érintve – a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján a perköltség vonatkozásában részben megváltoztatta, az érvényessé nyilvánítás vonatkozásában – a viszontkereseti perköltség viselésére is kiterjedően – hatályon kívül helyezte, és e körben a pert megszüntette, ehhez kapcsolódóan a DH2. tv. alapján döntve a felmerült perköltség viseléséről.

Az alperes fellebbezése csupán kisebb részben, részére számottevő pernyertességet nem eredményezően volt sikeres – az illetékfizetési kötelezettsége ugyanis nem módosult, mely ugyanakkor a felperes javára nem volt értékelhető –, ezért a perköltségre vonatkozó fellebbezéssel felmerült másodfokú perköltségről a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 81. § (1) bekezdése alkalmazásával akként döntött, hogy mindegyik fél viselje a saját jogorvoslati perköltségét.

Budapest, 2017. május 30.

. Tibold Ágnes s.k.
a tanács elnöke

Levek Istvánné dr. s.k. előadó bíró

Dr. Felker László s.k. bíró